

Морозов Максим Владиславович,

здобувач ступеня вищої освіти
бакалавра навчально-наукового
інституту № 3 Харківського
національного університету
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ляска Оксана Петрівна,

доцент кафедри психології,
соціології та педагогіки ННІ № 3
Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук, доцент

ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ, ВИЯВИ ТА ПРОФІЛАКТИКА

Професійна діяльність працівників Національної поліції України в умовах воєнного стану супроводжується значними психоемоційними навантаженнями, підвищеним рівнем ризику та постійним перебуванням у стресових ситуаціях. Це створює передумови для формування професійної деформації особистості, яка є одним із негативних наслідків тривалого виконання службових обов'язків у складних умовах [1].

Професійна деформація розглядається як сукупність змін у структурі особистості, що виникають під впливом специфіки професійної діяльності та виявляються у викривленні поведінки, мислення та емоційної сфери. Вона поступово формується та впливає як на професійну ефективність, так і на міжособистісні відносини працівника.

Для поліцейських характерною є дія комплексу чинників, що сприяють розвитку професійної деформації. Серед них: постійний контакт із правопорушниками, необхідність прийняття швидких рішень у небезпечних ситуаціях, високий рівень відповідальності, жорстка регламентація діяльності, а також психологічне та фізичне перевантаження [2].

В умовах війни зазначені фактори значно посилюються. Поліцейські виконують не лише традиційні правоохоронні функції, а й беруть участь у забезпеченні громадського порядку в зоні бойових дій,

евакуаційних заходах, документуванні воєнних злочинів, що супроводжується постійним впливом травматичних подій. Це призводить до підвищеного рівня тривожності, емоційного виснаження, розвитку посттравматичних реакцій та професійного вигорання [3].

Одним із ключових виявів професійної деформації є емоційна черствість, зниження емпатії та формування цинічного ставлення до громадян. У контексті війни це може виступати як захисний механізм психіки, однак водночас негативно впливає на якість виконання службових обов'язків і взаємодію з населенням. Крім того, спостерігається зростання авторитарності, підвищена агресивність, тенденція до стереотипізації поведінки та спрощення прийняття рішень [1].

Важливим аспектом є також вплив професійної деформації на морально-етичну сферу працівника поліції. Вона може виявлятися у зниженні рівня відповідальності, порушенні службової дисципліни, деформації правосвідомості та формуванні толерантності до девіантної поведінки. Своєю чергою, це негативно позначається на авторитеті правоохоронних органів та довірі населення [3].

Профілактика професійної деформації в умовах війни має комплексний характер і передбачає впровадження систем психологічного забезпечення діяльності поліцейських. До ефективних заходів належать: регулярна психологічна діагностика, проведення тренінгів зі стресостійкості, розвиток навичок емоційної саморегуляції, організація психологічної реабілітації після виконання завдань у зоні підвищеного ризику. Важливу роль відіграє також підтримка з боку керівництва та створення сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі [2].

Отже, професійна деформація поліцейських в умовах війни є складним багатофакторним явищем, що потребує системного вивчення та цілеспрямованої профілактики. Врахування психологічних особливостей діяльності правоохоронців у воєнний період дозволить мінімізувати негативні наслідки цього явища та підвищити ефективність їх професійної діяльності.

Список використаних джерел

1. Кісіль З. Р. Професійна деформація особистості: юридико-психологічна парадигма. *Юридична психологія*. 2023. № 2. С. 45–52.
2. Сопронюк П. Професійна деформація поліцейських: вплив війни та методи протидії. *Юридична психологія*. 2025. № 1. С. 78–85.
3. Бандурка О. М., Бочарова С. П. Психологія управління в органах внутрішніх справ. Харків : ХНУВС, 2017. 196 с.